



תשפ"ג

דְּבָרִים

**מִן הַכּוֹז אֶל הַפּוֹעֵל – בְּעֵקֶב כּוֹת הַשִּׁיעוּר הַשְּׂבוּעִי לְפִרְשֵׁת דְּבָרִים
כֻּלָּם לְחֹרֶבֶץ וּלְגֻלֹת**

תורה ו' ליקוטי מוהר"ן – קרא את יהושע¹

שיעור זה הוא בהמשך לשיעור פרשת השבוע, בו למדנו חלק מתורה זו של ר' נחמן זי"ע, לעניין 'רצוא ושוב'.²

אנחנו בתקופת שלושת השבועות, זמן קשה מאוד לעם ישראל, זמן של חורבן. זמן של 'שוב'. אנחנו במציאות המשכית של גולה. של הסתר פנים.

ובתפילת העמידה, כאשר אנחנו מתפללים "את צמח דוד עבדך" "לישועתך קיוינו כל היום" "מצמיח קרן ישועה" – בנקודה הזו, צריך לעצור ולצפות למשיח.

לעצור להחליט שאתה לא מוותר. אתה מחכה לו. אתה מבקש אותו, מייחל ומצפה.

וכאשר שואלים אדם אחרי 120 שנה, "ציפית לישועה?"

לפחות, שבמקום הזה, בתפילת העמידה, הוא יוכל לומר – כן.

כשאני מצפה לישועה, זה אומר שאני מבין שאני לא נמצא במקום הנכון. שאני מבין שאני מנותק. לא סופרים אותי. בן המלך נמצא בגלות.

ובן המלך צריך להבין שהוא שם, ושהוא צריך, איכשהו, לצאת משם.

ואחד הכלים החזקים בתוך מצב ה-'שוב', הוא למצוא בתוך ה-'שוב' את ה-'רצוא'.

להחזיק ברצוא בתוך ה-'שוב', זה אומר, למצוא שם את הקב"ה.

¹ דברים לא, יד

² ר' שיעור פרשת דברים-תשפ"ג.



התורה של ר' נחמן נפתחת בפסוק העברת התפקיד בין משה רבנו ע"ה ליהושע זי"ע –
 "וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הֵן קָרָבָו יָמֶיךָ לָמוּת קְרָא אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְהִתִּיצְבוּ בְּאַהֲלִי מוֹעֵד
 וְאַצְוֶנּוּ וַיִּלָּךְ מֹשֶׁה וַיְהוֹשֻׁעַ וַיִּתִּיצְבוּ בְּאַהֲלִי מוֹעֵד"³
 וכותב ר' נחמן –

"כי צריך כל אדם למעט בכבוד עצמו ולהרבות בכבוד המקום. כי מי שרודף אחר הכבוד, אינו זוכה
 לכבוד אלקים, אלא לכבוד של מלכים, שנאמר בו (משלי כה ב) "כבד מלכים חקר דבר", והכל
 חוקרים אחריו ושואלים: מי הוא זה ואיזהו, שחולקים לו כבוד הזה, וחולקים עליו, שאומרים שאינו
 ראוי לכבוד הזה.

אבל מי שבורח מן הכבוד, שממעט בכבוד עצמו ומרבה בכבוד המקום, אזי הוא זוכה לכבוד אלהים,
 ואז אין בני-אדם חוקרים על כבודו אם הוא ראוי אם לאו, ועליו נאמר (משלי כה, ב) "כבד אלהים
 הסתר דבר", כי אסור לחקר על הכבוד הזה"

מסביר ר' נחמן, שיש שני סוגי כבוד – **כבוד אלקים וכבוד מלכים**.

וכל כבוד הוא עניין של מרכז. מי במרכז?

כבוד מלכים – כאשר אדם מחפש כבוד מבני אדם, וכל ההרגשים שלו, לחיוב או לשלילה,
 קשורים לכמה בני אדם מכבדים אותו. במצב כזה, אם יזכה האדם לכבוד, הרי שיחקרו
 אחריו ויחפשו אותו, שכן כתוב – "כבד מלכים חקר דבר". ואגב, מי שמפשפש בצציותיו
 של האחר וחוקר ודורש אחר פגמיו, לרוב הוא עצמו לוקה בדבר. אלא שברגע שהוא
 רודף הוא לא נרדף. וזה העניין.

כבוד אלקים – לשם מגיע מי שממעט בכבוד עצמו ומרבה בכבוד המקום. מי שבורח
 מהכבוד, לא רוצה להיות במרכז. טוב לו עם זה שלא סופרים אותו.

כבוד מלכים, אתה תמיד באיום קיומי. תמיד תרגיש שאתה צריך לשמור על עצמך.
 לברוח או להתקוף. המה השולט הוא המה האחורי, הזוחלי. פרעה.

כבוד אלקים – אין איום.

וכל העולם הזה נמצא במציאות של "תספרו אותי". הם"א חכנים לדעת של האנשים
 שהם מספר, והשכיח מהם שהם סופר⁴. ובאופן הזה אנשים מודדים את ערכם, את עצם
 מהותם – האם מקשיבים לי? האם קיבלתי "לייקים"? וכמה?

³ דברים, לא, יד

⁴ שלמדנו ש-'סופר' גי' 'רצון'. שבעזרת הרצון שלך אתה כותב את סיפור חיך.



ומה קורה לך כשלא שמים לב אליך? כשלא סופרים את מה שעשית? או יותר גרוע מזה, מבזים?

נחרב העולם.

איך זה קורה לנו?

הרי אנחנו רואים את מה שקורה בעולם? שככל שההזניה והיעדר הגבולות גדולים יותר וקיצוניים יותר, כך יש יותר תשומת לב? יותר הצלחה לכאורה. אז ככה אנחנו מחליטים למדוד את עצמנו?

למה?

'כבוד מלכים'.

כי 'כבוד מלכים' הוא נקודת העדר. ונקודת העדר מריצה אותך למקומות שלא שייכים לך בכלל, פשוט כי "כולם הולכים". מי שמחפש כבוד מלכים, מבין שאם העדר רץ לשם, הרי שבאותו 'שם' נמצא הכבוד מבני האדם, ומכיוון שזה מה שהוא מחפש, לשם הוא ירוץ. ולכן כבוד מלכים קשור תמיד לתופעת העדר.

זה מה שאתה רוצה באמת?

האפשרות השניה היא לברוח מהכבוד המדומה הזה, לברוח ממתק שפתיים ושבחים, לברוח מתשואות והכרה, ובעצם לברוח מכך שיחקרו עליך וידרשו, ויפששו ויחפשו איפה אתה נופל? והרי "אמר ר' יצחק אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין, שנאמר: 'יצו ה' אתך את הברכה באסמך' (דברים כה, ח). תנא דבי רבי ישמעאל: אין הברכה מצויה אלא בדבר שאין העין שולטת בו, שנאמר: 'יצו ה' אתך את הברכה באסמך'⁵

וברכה, לשון חיבור בין עליון לתחתון. חיבור אמיתי לא מתקיים לעיני קהל רב, במופע של חיצוניות, חיבור אמיתי הוא תמיד סמוי.

וזו האפשרות השניה העומדת פתוחה בפניך לבחור בה – כבוד אלקים – **הפטר דבר**.

לא להיכנס למשחק הזה בכלל. המשחק שכל העולם נמצא בו היום – משחק החיצוניות.

וכשלא תשחק את המשחק הזה, גם לא יחפשו אותך. לא יהיה לך ריב עם העולם, סכסוך עם בני האדם.

⁵ תענית, ח, ב



וחשוב להבין, לא מדובר לנסיגה לתוך המחילה מפחד שיחפשו אותך. לא זה העניין. מדובר על לצאת מתוך הפחד שלא יחפשו אותך. שלא יספרו אותך. שלא יבחינו בך, על כל מעלותיך ושלל הצבעים היפים שבך. והם יפים באמת.

העניין הוא איזה זרקור אתה שם עליך? מה יהיה המשחק שלך בעוה"ז, רגשי-חברתי או אמת? ואמת זה כבוד אלקים. וכבוד אלקים זה הסתר דבר. ולכן האמת היא 'הסתר דבר'. כשאתה מפרסם 'פוסט' לקבל "לייקים" וכן הלאה.. מה אתה עושה? למה אתה מחכה? במי אתה תולה את יתבך?

פירסמת ו.. מה קרה?

עבר.

אבל, כשאתה בכבוד אלקים, אתה עושה את מה שצריך ונכון, ומה שקורה בחוץ, פשוט לא מעניין. הוא מעניין מבחינה אחת – מה החוץ מלמד אותך על הפנים שלך? כי מה שמראים לך בחוץ, קיים אצלך, לתקן. שתעשה על זה תשובה. ואומר ר' נחמן, שאי אפשר לזכות לכבוד אלקים, אלא על ידי תשובה.

ומהי אותה תשובה?

"ואי אפשר לזכות לכבוד הזה, אלא על-ידי תשובה. ועקר התשובה - כשישמע בזיונו, ידם וישתק, כי לית כבוד בלא כ"ף, והכ"ף הוא כתר, בחינת אהיה, בחינת תשובה"

ולמה זו עיקר התשובה?

כי התשובה עניינה **תשוב-ה'**, שיבת המלכות למקור. חיבור עם הקב"ה. וכאשר אתה שומע בזיונדך ושותק, אתה ממעט בכבוד עצמך. מוריד את ה'אני' שלך. וכשה'אני' יורד, אפשר לראות את ה'אין'.

כי כל עוד אני ב'אנא אמלוד', אני בכלל לא מבין באמת שאני חלק מעצמותו. שאני חלק מאור ה'.

ולכן צריך להרבות בכבוד המקום, כי אני חלק ממנו.

ומה הסימן שאתה חלק מעצמותו?

ישמע בזיונו ידם וישתק.

למה זה הסימן?

כי אם אתה לא שותק, אתה אומר, "אני כאן"; אבל אם אתה שותק, אתה אומר "הוא כאן". אתה מפנה לו את הבמה.



ואומר ר' נחמן – "כי לית כבוד בלא כ"ף והכ"ף הוא כתר, בחינת אהיה, בחינת תשובה"

אומר ר' נחמן, ש- **האות "כ" בגימטריא=עשרים. "עשרים" – בגימטריא=620. 620-**
בגימטריא=כתר.

ולכן הכ"ף היא עולם הכתר. ובעולם הכתר שם הויה הוא שם **'אהי-ה'**, שהוא גם שם הויה בספירת הבינה, שהיא עולם התשובה. ולכן הכ"ף קשורה לשם אהיה, לכתר, לבינה ולתשובה.

וכשאדם מתבייש, הוא מכסה את הפנים שלו עם כף היד שלו. הוא מכתר וסוגר. מתכנס. מכסה. כי הכבוד קשור לכ"ף. לכתר.

וכאשר מבקש משה מהקב"ה –

וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו הֲלֹא אֶת־כְּבוֹדִי⁶

דהיינו, מבקש לראות את כבוד אלקים. אומר לו הקב"ה כי את כבוד אלקים אפשר לראות רק בהסתרה. במציאות של **"וְשַׁכְתִּי כָּפִי עָלֶיךָ"**

"וְהָיָה בְּעֵבֶר כְּבוֹדִי וְשִׁמּוֹתֶיךָ בְּנִקְרֹת הַצֹּר וְשַׁכְתִּי כָּפִי עָלֶיךָ עַד־עֲבָרִי; וְהִסְרֹתִי אֶת כְּפִי וְרֵאִיתָ אֶת אֲזוּרִי וּפָנִי לֹא יֵרָאוּ."⁷

כמו כף היד שמסתירה את הפנים, מכסה את העיניים, ולא מאפשרת לך לראות. בתוך אי הראיה, תוכל לראות אותו. עץ חיים.

הכבוד, שמתחיל באות כ"ף, מסתתר מאחורי ה-כ"ף. שהוא עניין 'שכתי כפי' והוא עניין כתר, סגור ומכותר. והכתר נמצא מעל לראש המלך. והמלכות נקראת מלך.

ואומר הקב"ה – **אם**, **"ושכתי כפי על פניך עד עברי"**..אז – "וראית את אחרי".

"אחרי" – כתוב בתורה בלי זו, כי "את אחרי" – בגימטריא – 620, שהוא בגימטריא "כתר"⁸

וממשיך ר' נחמן, ומתייחס לשם **'אהיה'**, שהוא שם הויה בספירת הכתר והבינה –

"כי אהיה דא אנא זמין למהוי. הינו קדם התשובה, עדן אין לו הויה, כאילו עדיין לא נתהוה בעולם, כי טוב לו שלא נברא משנברא, וכשבא לטהר את עצמו ולעשות תשובה, אז הוא בבחינת אהיה, הינו שיהיה לו הויה בעולם, הינו אנא זמין למהוי"

⁶ שמות, לג, יח

⁷ שמות, לג, כב-כג

⁸ הקומרנא הקדוש זיע"א, ב'היכל הברכה' לפרשת "כי תשא".



אומר, ר' נחמן ששם 'אהיה' הוא לעתיד לבוא (כפי שאכן משמש בלשון "ק כמילת עתיד), וזה השם שמתגלה בו הקב"ה לבני ישראל במצרים. שם הגאולה.

וכל עוד האדם נמצא במצרים ולא מוכן לצאת משם, הרי שהוא כמו **נמול הויה**⁹, ש'נח לו שלא נברא משנברא', שכן ירד לתקן, ונמצא מקלקל. אבל, כאשר האדם פותח את דלת התשובה, כבר מאיר בו אור הגאולה לעתיד לבוא, שם **אהיה** כבר מתחיל להאיר.

מה זה 'אהיה'?

אתה במצרים. מנסה לשרוד במירוץ. לא מרגיש את הקב"ה בתוך המציאות הזו. חי במציאות שבה אתה בעיקר מנסה לחמוץ כמה שפחות. מייאש..

ואומרים לך ש'מוכרחים להיות שמח', ואתה אומר 'כן כן' אבל בכלל לא מצליח להבין איך אפשר לצוות על רגשות? ואומרים לך שחייב לשיר זמירות שבת, אבל היה פיצוץ זוגי, או שבכלל אתה לבד לגמרי, ועכשיו לשיר? עם מי? למי? לשם מה?

כמה עצב.

ובמקום הזה אומר לנו ר' נחמן, תדע, קודם התשובה – מצרים. 'אין לו הויה'. אבל..

כשאתה מתחיל תשובה, כבר נכנס שם 'אהיה'. אתה עוד לא מרגיש את זה ולמעשה אתה מרגיש הפוך, אבל **המתן. שכתב בארמית זה המתן.**

כדי להגיע ולהתחבר לכתר, לאמת, אתה צריך המתנה. סבלנות. ו**סבלנות שורש ס.ב.ל.** תצטרך לסבול בדום שתיקה, כדי להבין ולהתחבר למקום הנכון. וזו היא התשובה.

למה ככה?

כי בלי הסבל הזה, ה'אנא אמלוך' שלך ישתולל. ככ"ה זה – ר"ת כתר כל הכתרים. זו האמת. אם לא תעבור כאן מלטול של ה'אני' שלך, לעולם לא תוכל לראות מעבר לו. די דומה למה שעושים לחייל במירוץ.

אבל החלק הטוב ומעורר התקוה הוא, מה שאמר ריש לקיש במסכת יומא¹⁰, **"בא לטמא פותחין לו בא לטהר מסייעין אותו"**

כשתבוא בבחינת תשובה, יעזרו לך משמים.

⁹ להרחבה בעניין שם 'הויה' שהוא שם ה' בחודש אב, וההיתר שלנו לומר 'הויה' – ר' שיעור פרשת השבוע- דברים-תשפ"ג.

¹⁰ לח, ב



"וזה בחינת כתר, כי בתר לשון המתנה, בחינת תשובה, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (יומא, לח, לט "הבא לטהר מסייעין לו, משל לאחד שבא לקנות אפרסמון. אומרים לו: המתן וכו', וזה בחינת כתר, כמו שכתוב (איוב, לו, ב) "כתר לי זעיר ואחור".

וההכרח להמתין עד שיזכה לתיקון גמור.

ואדם שחוזר בתשובה, צריך לשבור כל הזמן עוד ועוד הרגלים. וזה העניין. אם נתבונן על החגים והמועדים, בכל אחד מהם הקב"ה מוציא אותנו מאזור הנחות המוכר שלנו, מההרגל שלנו, למקום אחר. בפסח-צא מהלחם, בסוכות- צא מהבית, בזמנים מסוימים- צא מהבשר, בתעניות- צא מעניין האכילה בכלל, בפורים- צא מהתחפושת, בספירת העמר- צא מהשיער וכו'.

ו-"צא" = 91= הויה אדנות. כל 'צא' כזה מחבר אותך. עושה חיבור שמים וארץ. כל הרגל שאתה יוצא ממנו בהוראות התורה הק', אתה בונה אצלך עוד מדרגה בסולם, אותו סולם שמוצב ארצה וראשו בשמים. הסולם שהוא אתה.

ושבת המלכה היא יציאה מההרגלים בכל שבוע. וזו היציאה שמאפשרת כניסה.

ואומר לך הקב"ה, כמו שמביא ר' נחמן - "כתר לי זעיר ואחור" ובתרגום - "המתן לי מעט ואגיד לך". זה מה שמבקש מאיתנו הקב"ה. סבלנות. לדעת להמתין באמונה, כשאנחנו הולכים בדרך, והגילוי בוא יבוא.

וממשיך ר' נחמן,

"אבל קדם התשובה אזי בחינת אהיה בהסתרת פנים ממנו, כי עדין לא הכין את עצמו למהוי בעולם, והסתרת פני אהיה גימטריא דם, הינו שפיכות דמים ובזיונות, על שם (שמואל א ב ל) "ובזי יקלו", כי עדין הדם שבחלל השמאלי שבלב, ששם מדור היצר הרע, כמו שכתוב (קהלת, י, ב) "ולב כסיל לשמאלו", עדין הוא בתקף ועז. ובשביל זה באין עליו בזיונות ושפיכות דמים, כי זה בחינת הסתרת והחזרת פני אהיה, גימטריא דם.

פרוש: כי אחורי שם אהיה הוא בגימטריא דם, כמובא. הינו כשכותבין השם באחורים, דהינו א, אה, אהי, אהיה, שחוזרין בכל פעם לאחור, הוא בגימטריא דם, וזהו בחינת החזרת והסתרת פני אהי"ה, שעולה דם"

ואומר ר' נחמן, כי הסימן לכך שהתחלת לעלות על הדרך, זו הופעה של שם אהיה בהסתרת פנים, כלומר, באחוריים-

א, אה, אהי, אהיה = 44 = דם

אתה מתחיל לחזור בתשובה, ואין שום הארה. במקום הארה- שגרה (במקרה הטוב).



יום רודף יום, במירוץ ההישרדות, ואתה לא מרגיש שהדברים משתנים לטובה. להיפך, אתה מתחיל לחטוף עוד ועוד סטירות לחי. ומסביר ר' נחמן, שזה מה שקורה כאשר שם אהיה מתחיל להאיר באחוריים.

אבל..

אח"כ יאיר שם אהיה ואח"כ שם הויה.

זה המסלול. זו הדרך. וכזכור, למדנו בשיעור פרשת השבוע, שהדרך היא **בקי ברצוא ובקי בשוב. ש- בקי+בקי=224= דרך.**

כשאתה חוטף את סטירות הלחי, אל תשתולל ואל תתייאש, תבין, זה המקום שאתה הולך בו עכשיו בדרך.

ובדרך הזו, כדי להצליח לצלוח את המשוכות, ולעמוד בניסיונות, אתה צריך שני מני הבקיות. אתה צריך לדעת איך להתנהל כשהכל טוב, ואתה עף למעלה; ואתה צריך לדעת איך להתנהל כשהכל מתרסק.

ובשני המצבים, אתה צריך למצוא את הקב"ה. וזה, **בקי ברצוא ובקי בשוב.**

"ובשביל זה באין עליו בזיונות ושפיכות דמים, כי זה בחינת הסתרת והחזרת פני אהיה, גימטריא דם"

"ותקנו לזה, שיהפך דם לדם, שיהיה מן השומעים חרפתם ואינם משיבים, ולא ידקדק על בזיון כבודו. וכשמקים דם לה', אז הקדוש-ברוך-הוא מפיל לו חללים חללים, כמו שכתוב (תהלים לז, ז) 'דום לה' והתחולל לו - והוא יפיל לך חללים'. כמו שדרשו רבותינו, זכרונם לברכה (גטין, ז) הינו: 'ולבי חלל בקרבי (תהלים קט, כב). הינו על ידי זה נתמעט הדם שבחלל השמאלי, וזה בחינת זביחת היצר הרע, ועל-ידי-זה זוכה לכבוד אלקי**, כמו שכתוב (תהלים נ, כג) 'זבח תודה יכבדני'. ודרשו חכמינו, זכרונם לברכה (סנהדרין מג) 'על זביחת היצר הרע'**

ר' נחמן נותן לנו כלי שבעזרתו אנחנו יכולים למצוא את הקב"ה במצבי ה-ש"ב.

ואומר, שכאשר אתה נתקל בביזיון, תדע שמאיר כאן אחוריים דשם 'אהיה', וזה אומר ששם 'אהיה' הולך להאיר לך.

בתנאי אחד.

שתדום.

ואומר ר' נחמן, שהוא מבין היטב את מה שעובר עליך, הוא מבין שמה שקורה לך עכשיו זה **"לבי חלל בקרבי"**. הורגים אותך כרגע. מפילים אותך חלל. אתה מרוקן. שפכו את דמך.



ובכל זאת, למרות זאת, מה שאתה צריך לעשות במצב הזה זה "דום לה". וכשתעשה את זה, ה' יפיל לך חללים. הוא יוציא ממך את החלל. את החול. כי עשית מעשה של קדושה. הכנסת קדושה, החול יצא.

ומסביר ר' נחמן, שהמעשה שמתבקש אדם לעשות במצב כזה, הוא להפוך את ה- **דום** שלו, דהיינו את כל מה שגועש, רועש וסוער בו, את החלק החומרי שבו - ל- **דום**.

אותן אותיות - עולמות אחרים.

להפוך את ה- **דום** ל- **דום**, זה מעשה שהוא מעל לטבע. וכשאתה עושה מעשה שהוא מעל לטבע, אתה יכול להתחבר למקום שהוא מעל לטבע.

"וזה בחינת זביחת היצר הרע, ועל-ידי-זה זוכה לכבוד אלקי".

על ידי הפיכת ה- **דום** ל- **דום**, אתה זוכה את היצר הרע, וכך אתה מגיע לכבוד אלקים.

זאת אומרת, רק כשתהיה מוכן לוותר על כבוד מלכות, הכבוד שאתה רוצה מבני אדם שבגלל זה אתה לא שותק, ולכן אתה נלחם, רק אז.. תוכל לזכות להגיע לכבוד אלקים. כי לוותר על כבוד אדם, כבוד של המלכות, הכבוד כאן למטה, אפשר לעשות באמת רק אם יוצאים מן הטבע לאלקות.

אלו כלים לחורבן. כלים לגלות.

וזו הבחירה.

תבינו, אם היינו במקום הזה, לא היה חורבן בית המקדש.

ואנחנו נמצאים בתוך מציאות משפחתית זוגית, קהילתית וארצית שאנחנו חייבים לענות. אין דבר כזה שאני לא אענה. אני חייב להיות בכבוד מלכים.

וזה חורבן בית המקדש. ואז אתה לא יכול להגיע בכלל למקום של תשובה. כי מקום של תשובה הוא מקום של ביטול. וביטול זה לא 'אני אפס', ולא יכול לעשות כלום; אלא, שאני מזיז את הבלון הנפוח שלי הצדה, כדי לאפשר לאור ה' להאיר פה.

אני מאפשר למהות האמיתית שלי להתגלות בעולם. אור ה'.

או שאתה לא מאמין בזה? ואז הכל קשקוש וסיפורים.

מישהו כאן יכול לדון מישחו?

מישהו כאן יכול לשפוט מישחו אחר?

זה לא הכיוון. הכיוון הוא תתבטל, תתבטל, תתבטל. תסכים להוריד את הראש שלך!

"ישמע בזיונו ידום וישתק".



זה התיקון.

הפיכת ה- דָם ל- דֶם.

ותוכל לעשות את זה אם תבין שאתה מקבל ברגע הזה את הארת אחריים דשם א"ק. אם תבין שהמקום הזה, המבוזה, הוא הזדמנות גדולה. אפשרות לעלות במעלית למדרגה הבאה, במקום להמשיך לרוץ במעגלים.

וממשיך ר' נחמן-

"וצריך לאחז תמיד במדת התשובה, כי מי יאמר: "זכיתי לבי, טהרתי מחטאתי (משלי כ, ט) כי בשעה שאדם אומר: חטאתי, עויתי, פשעתי, אפלו זה אי אפשר לומר בבר לבב בלי פניה. (וזהו: מי יאמר: "זכיתי לבי, טהרתי מחטאתי", הינו מי יוכל לומר, שלבו זך וטהור מפניות, אפלו בשעה שאומר: חטאתי וכו'. וזהו: "מי יאמר וכו': טהרתי מחטאתי", הינו שיהיה טהור מן החטאתי, עויתי, פשעתי שאמר, כי גם אז אינו זך וטהור בלי פניות, כנ"ל). נמצא, שצריך לעשות תשובה על התשובה הראשונה, הינו על חטאתי, עויתי, פשעתי שאמר, כי עליו נאמר (ישעיהו, כט, ג) "בשפתיו כבדוני", כי על-ידי תשובה זוכה לכבוד ה', "ולבו רחק ממני."

אומר ר' נחמן, שאפילו כאשר אדם אומר 'חטאתי עויתי פשעתי' וכו', הוא לא אומר את זה בלב שלם. כי אם היית אומר את זה בלב שלם, לא היית יכול להמשיך לדבר אחרי 'חטאתי'. שהיית מבין בדיוק איך החטאת את המטרה, ואיזו מטרה?

באלול שנה שעברה (תשפ"ב) למדנו את התחנון של הסליחות. רק להבין את פשט המילים. אתה מנסה בכלל להבין מה אתה אומר, או שאתה רק מנסה שהמילים יצאו נכון מהפה ולהגיע בשלום ל- 'ויעבור ה' על פניו ויקרא..?'

מה ההבדל בין 'תעתענו' ל- 'טעינו', בין 'חטאנו' ל- 'עוינו'?

ואומר ר' נחמן, שגם במקום הזה, יש לך פניות, יש לך משחק.

"כי גם אז אינו זך וטהור בלי פניות, כנ"ל"

זאת אומרת שגם התשובה שעשית הייתה לא משהו. והרי כל מי שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו. אז מה זה אומר שאתה כאן ובית המקדש לא נבנה?

ולכן אומר ר' נחמן-

"ואפלו אם יודע אדם בעצמו, שעשה תשובה שלמה, אף על-פי-כן צריך לעשות תשובה על תשובה הראשונה. כי מתחלה כשעשה תשובה עשה לפי השגתו, ואחר-כך בודאי כשעושה תשובה, בודאי הוא מכיר ומשיג יותר את השם יתברך. נמצא לפי השגתו שמשיג עכשו, בודאי השגתו הראשונה הוא בבחינת גשמיות. נמצא, שצריך לעשות תשובה על השגתו הראשונה, על שהתגשם את רוממות אלקותו."



אומר ר' נחמן דבר מזעזע. שאנחנו למעשה כל הזמן, בתהליך התשובה שלנו, מגשימים את הקב"ה "על שהתגשם את רוממות אלקותו". עד כדי כך.

ורק כשאתה מתקדם, אתה מצליח להבחין ולראות שמה שהבנת לפני כן, היה מאוד גולמי, התחלתי ולא ממש בכיוון. שהתשובה שעשית, הייתה מאוד בסיסית ולא מדויקת.

מייאש?

ההיפך אומר ר' נחמן. כשאתה מגיע לנקודת ההארה הזו, שמלווה אותך מכאן ואילך בכל מדרגה ומצב בו תהיה, הרי שאתה כבר אוהז בידיעה, שכל מה שאתה מבין עכשיו, לנצח יהיה התחלתי (כי זה אינסוף); ואם כך, אתה יכול להגיע לכדי ביטול. וזה בחינת עולם הבא.

ולכן ההרגשה הזו היא לא מוות, אלא חיים. חיים באמת.

"וזה בחינת עולם הבא, שיהיה כלו שבת, הינו כלו תשובה, כמו שכתוב (דברים, ל ב) "ושבת עדת עד ה' אלקיך", כי עקר עולם הבא הוא השגת אלקותו, כמו שכתוב (ירמיהו, לא, לג) "וידעו אותי אותי למקטנם ועד גדולם". נמצא בכל עת שישיגו השגה יתרה, אזי יעשו תשובה על ההשגה הראשונה"

בתהליך התשובה אתה עולה מדרגות. ותמיד תרגיש שיש עוד הרבה ושלא השגת כלום, וכך זה צריך להיות. כי אם לא מה יקרה? אתה תרבוץ על מקומך. וזו אינה מהות האדם. שהאדם הוא הולך, בניגוד למלאך שהוא עומד (בדרגתו).

אתה צריך כל הזמן להיות בהשגה על התשובה הראשונה. איפה הייתי? איפה אני היום? ואיפה אהיה מחר? כך אתה מתקדם. כך אתה עולה.

וזה שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (שם בסנהדרין) "כל הזובח את יצרו" הינו בחינת תשובה, בחינת (תהלים קט כב) "ולבי חלל בקרבי" בחינת דם לה', בחינת אקי"ה, בחינת כתר, בחינת כבוד, כנ"ל, 'ומתודה עליו', הינו שמתודה על זביחת יצרו, הינו שעושה תשובה על תשובתו והשגתו הראשונה, 'כאלו כבדו להקדוש-ברוך-הוא בשני עולמות'. כי תשובה הראשונה, בחינת כבוד עולם הזה. ואחר התשובה שזוכה להשגה יתרה, ומכיר ביותר את רוממות אלקותו, ועושה תשובה על תשובתו, זאת התשובה הוא בחינת כבוד עולם הבא.

ולמדנו ש' **בחינת' = יהי אור ויהי אור' = 470.**

וכל 'בחינת' שאומר ר' נחמן, זה אור גדול. אור של 'יהי אור ויהי אור'.

ור' נחמן נותן לנו את הבחינות, את האור הפרוס. אור הפרוש מהבלי העוה"ז.



ואומר ר' נחמן, שכאשר אתה הופך את ה- **דָם** ל-**דָם** אתה עובר את המשוכה של אחרים דשם 'אהיה' ומגיע לבחינת 'אהיה', דהיינו לבחינת כתר, דהיינו לבחינת **כבוד אלקים**.

יצאת מכבוד המלכים (ששולט במלכות) ונכנסת לכבוד אלקים (לכתר).

עשית חיבור-מלכות כתר. ארץ ושמים.

וכך אתה נע כל הזמן.. מזהה כל פעם מחדש, את העיוות הקודם שהיית בו. הנקודה היא שצריך כל הזמן להתקדם. לא ליפול ברמזים, להמשיך ולהתקדם.

"זה שאמר חכמינו, זכרונם לברכה (פסחים נ) "אור יקרות וקפאון" (זכריה, יד, ו). אור שהוא יקר בעולם הזה, יהיה קפוי וקל לעולם הבא. נמצא בעולם הבא, כשיזכו להשגה יתרה באלקות, בודאי יתחרטו ויעשו תשובה על השגת עולם הזה, כי השגת עולם הזה בבחינת גשם נגד השגת עולם הבא. וזה 'כאלו כבודו להקדוש-ברוך-הוא בשני עולמות', כי זביחת היצר היא התשובה הראשונה, הוא בחינת כבוד עולם הזה, והודוי על זביחת היצר, הינו תשובה שניה, היא בחינת כבוד עולם הבא, שהכבוד הראשון נעשה קפוי וקל, נגד הכבוד השני"

נותן לנו, ר' נחמן, מסלול להתקדמות. כאשר אני צריך להבין שכל עוד אני במקום של לשמור על הכבוד שלי, אני לא אצליח להתקדם.

"זה שאומר הקדוש-ברוך-הוא (תהלים, נ, כא) "אלה עשית והחרשתי, דמית היות אהיה כמוך", כי האדם על-ידי שמחריש, נעשה בחינת אקיה, כנ"ל. אבל הקדוש-ברוך-הוא, מה שמחריש לאדם, אין זה בשביל אקיה, חס ושלום, כי זה אין שייך אצל הקדוש-ברוך-הוא. אין זה אלא כדי שיקבלו ענשם בעולם הבא, שאז מסדרין לעיניו עוונותיו, ויזכיר אותו על פניו, וזה: "אוכיחך ואערכה לעיניך"

אומר לנו הצדיק, שהקב"ה שותק. לא מגיב לעבירות של האדם. ולמה אין תגובה? כי העונש הוא לעוה"ב. העולם אינו הפקרות. יש דין ויש דיין. אלא שעיתוי התגובה אינו מיד. ומסביר שאם אדם מחריש, זו זכות, אבל אם הקב"ה מחריש, זה פחד פחדים, ה' ישמור ויציל.

וכשרוצה אדם לילך בדרכי התשובה, צריך להיות בקי בהלכה, וצריך להיות לו שני בקיאות, הינו בקי ברצוא, בקי בשוב, כמו שכתוב: 'זכאה מאן דעיל ונפיק'

ואומר ר' נחמן שדרך התשובה מחייבת בקיאות ברצוא ובשוב. ובעניין זה הרחבנו בשיעור פרשת השבוע.

ו'האדם' הוא אדם ש'הולך' בדרכי התשובה וצריך להיות בקי ב-'הלכה'. שהלכה לשון חליכה. שהלכה לא ניתנה למלאכים, אלא לאדם החולך ממדרגה למדרגה.



וצריך להבין שזו מהות ההלכה. הליכה. ולכן, גם אם אתה ב'שוב', וגם אם עדיין לא הגעת לחיות את כל חיך בגדר ההלכה, אתה הולך לשם. ובחליכה הזו, אתה לומד. אתה נהיה בקי. בקי ברצוא ובקי בשוב.

"וזה בחינת (תהלים קלט ח) "אם אסק שמים שם אתה", בחינת עיל, בחינת בקי ברצוא. "ואציעה שאול הנך", בחינת ונפיק, בחינת בקי בשוב. וזה (שיר השירים ו, ג) "אני לדודי ודודי לי". 'אני לדודי', זה בחינת עיל. 'ודודי לי' זה בחינת ונפיק. (וזה סוד כונת אלול), וזה עקר כבודו"

וזה (ישעיהו, נח, יג) "ובבדתו מעשות דרכיך". 'דרכיך' לשון רבים. הינו עיל ונפיק, וכשיש לו אלו השני בקיאות הנ"ל, אזי הוא הולך בדרכי התשובה וזוכה לכבוד ה', כמו שכתוב: "ובבדתו מעשות דרכיך", הינו שזוכה לכתת, כי 'לית כבוד בלא כ"ף', ואז ימין ה' פשוטה לקבל תשובתו, (וזה סוד כונת אלול).

אני לדודי – עיל, רצוא ; דודי לי – נפיק, שוב. וזה סוד כוונת אלול.

ומסביר שכשאדם ב'רצוא', כשיש 'אני לדודי', כמיהה להתדבק בקב"ה, הוא צריך לעשות תשובה על המקום שהיה בו ולדעת שיש כנגדו עוד מדרגות אליהן הוא צריך להגיע. וזה נקרא 'בקי ברצוא'.

וכשאדם ב'שוב', 'דודי לי' – הוא צריך למצוא שם את הקב"ה. לדעת שהוא שם. שדודי לי. וזה נקרא שהוא 'בקי בשוב'.

וניתן להתבונן על זה גם באופן הפוך, 'אני לדודי' – 'שוב' – שהאני בא קודם והדבקות בדודי היא מתוך ה-'אני'; 'דודי לי' – 'רצוא' – הדבקות בקב"ה לפני ה'אני'.

ובכל מקרה, 'אני לדודי ודודי לי' – זה שיהיה בקי ברצוא וב'שוב'.

"ועל-ידי הדמימה והשתיקה נעשה בחינת חיריק, כמובא בתקונים (בהקדמה ז). "ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר (שמות כד, י) 'דא חיריק', וזה בחינת (ישעיהו סו, א) "והארץ הדם רגלי". 'הדם' זה בחינת דמימה, וזה בחינת הנקדה התחתונה של תמונת א"

מסביר לנו הצדיק, את שכתוב בזה"ק, ש- 'תחת רגליו' = 'חיריק' (שנמצא מתחת לאות), וזה בחינת 'הארץ הדם רגליו'¹¹. ש- 'הדם' בחינת דממה, שתיקה. במקום של הארץ, של הרגלים, של הקליפות, שם צריך לדעת לעשות דם וכך להפוך ל- 'הדם' רגליו של הבורא.

ה-דם, הוא למעשה יציאה מתנאי העוה"ז, מה-דם. יציאה מהתסריטים העלובים שהעוה"ז יוצר לי, כדי שאגיב.

ומסביר שכאשר אדם נמצא שם, אזי הוא בבחינת האות-א'. שאדם זה א'-דם.

וכשהופך את ה- דם ל- דם, הוא מתחבר אל ה-א'.

¹¹ ישעיהו יו, א



שה- א'. (כמו שצייר אותה ר' משה דוד ואלוי) היא שתי נקודות צפות, וביניהן קו. וכל נקודה היא התכנסות. כאשר אדם מבוזה ושותק, הוא מתכנס, ואז הופך עצמו בבחינת 'חיריק', בבחינת נקודה תחתונה.

הנקודה התחתונה שב-א' - היא ה-י' התחתונה, החיריק, "תחת רגליו".

והנקודה העליונה שב-א' - היא ה-י' העליונה - היא הכתר, הספיר, כסא הכבוד.

ה-קו באמצע ה-א' - הוא האות ו' - והיא הרקיע. שהרקיע מכסה את מה שמעליו, וכך האות ו' מכסה את ה-י' העליונה. והרקיע מפריד בין מים למים וכך האות ו' מפרידה בין י' עליונה (מים עליונים) ל-י' תחתונה (מים תחתונים)

והנקודה העליונה שעל האל"ף זה בחינת כתר, בחינת (יחזקאל א, כו) "וממלל לרקיע אשר על ראשם אבן ספיר דמות כסא", 'דמתכסא לעילא מוא' ו' שבאל"ף, דמתקריא רקיע' (שם בתקונים), והנקודה היא כסא דמתכסא, כמו שכתוב (חגיגה, יג) "במפלא ממך אל תדרש, ובמכסה ממך אל תחקר", וזה בחינת: "כבוד אלקים הסתר דבר", בחינת כתר.

והוא ו' שבתוך האלף, הוא רקיע, שמים, אש ומים, בחינת הבושה שנשתנה פניו לכמה גוונים. וזה בחינת רקיע כלליות הגוונים. ונעשה על-ידי-זה אדם לשבת על הכסא, כמו שכתוב (שם ביחזקאל) "ודמות כמראה אדם עליו מלמעלה", 'כי לית אדם בלא אל"ף' (שם). וזה אותיות אדם, אלף דם. הינו על-ידי דם לה', נעשה אל"ף, ונעשה אדם לשבת על הכסא"

מסביר ר' נחמן כי הרקיע¹² הוא השמים; ושמים זה אש ומים.

אש ומים אלו שני הפכים. וכאשר מביישים אדם, משתנים הגוונים על פניו. או שהוא נהיה אדום כמו אש, מבושה; או שהוא מחוויר כמו מים. ואם היה אש, נהיה מים ואם היה מים נהיה אש. ואומר שהשתנות הצבעים הזו, באה לידי ביטוי במילה 'שמים', שהוא ה-רקיע'. ולכן, הרקיע הוא הבושה.

כי הוא ו' שבתוך האלף הוא רקיע כלליות הגוונים, הינו הבושה כנ"ל. והנקודה התחתונה היא השתיקה והדמימה, כמו שכתוב: "והארץ הדם רגלי", וזה בחינת חיריק, בחינת: "ותחת רגליו", והנקודה העליונה הוא כסא דמתכסא, בחינת תשובה, בחינת: "כבוד אלקים הסתר דבר", בחינת: "במכסה ממך אל תחקר", בחינת: "וממלל לרקיע דמות כסא וכו', ונעשה אדם לשבת על הכסא", בחינת: "כמראה אדם עליו מלמעלה."

ובכך מגיע ר' נחמן להגדרת האדם. מיהו אדם?

¹² רקיע = 380 = מצרים. כי הרקיע הוא גבול מיצר.



האדם הוא זה שעושה את הדרך ממקום שבו הוא בקטנות, חיריק, חוזה מסך של בושה עד לעליה למעלה, מעבר למסך הבושה, ל-י' העליונה, לעולם התשובה. זה המסלול להפוך להיות אדם.

וכשזה קורה, ה-א' שבאדם מאירה. ו-א' כידוע אצילות, כתר, שם הויה.

אתה תגיע לכתר, בתנאי שאתה 'דם' לה'. וכמה זה קשה.

והקליפה הקשה ממולך נקראת אָדָם שהוא צבע הדם, הגבורות והדינים. והיא אומרת לך מה העבודה שלך, עבודה של 'אדם' במובן אשתוק. זה הכוח שאם יהיה לך אותו, כוח של 'אדם', תוכל לעמוד מול קליפת אָדָם.

באותו אופן שקוראים לישמעאל, ישמע-אל. שכל עניינה של קליפה זו, לצער אותנו ולגרום לנו לצעוק, כדי שישמע ה-אל ר"ל.

בשם של הקליפה יש את התכלית שהיא באה לעורר בעם ישראל.

וכשאתה הופך עצמך ל-א', אתה נעשה אדם, ואיזה אדם?

אדם "לשבת על הכסא". והוא האדם שראה יחזקאל-

וּמִמֶּנִּי לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשִׁי כְּמִרְאֵה אֲבֶן־סַפִּיר דְּמוּת כֶּסֶּא וְעַל דְּמוּת הַכֶּסֶּא
דְּמוּת כְּמִרְאֵה אָדָם עָלָיו מְלֻמָּעֻה

וזה כתוב ביחזקאל, א, כו'. א'- האדם שהוא האדם המחובר ל-כו', לכתר, להיות. זה האדם. ועל הפנים של האדם יש את האות א' לעתיד לבוא. כאשר ה-י' התחתונה תעלה, וזו צורת הפנים- שתי עיניים (שני יודין) ואף (וו)- אלף לעתיד לבוא.

ומה זה כסא?

התכנסות של הכבוד. ואין כבוד בלא כ"ף. בלא כתר.

כשאתה מתכנס ומכנס, לא פורץ החוצה בדיבור (לשון בר-חזק), אתה יכול להגיע למקום הכינים, המרכז, הכבוד, כבוד אלקים- כי אתה מדבר באותה השפה.

וה-ד'ם, הוא לא רק -ד'ם חיצוני (שתשתוק אבל תבער מבפנים) אלא -ד'ם פנימי. הגעה למקום אמיתי של ביטול. של הבנה של גודל הרגע. של זכירה ששם א"ק מאיר עכשיו. כי אם ה-ד'ם הוא חיצוני בלבד, יש בו עדיין ד'ם.



וצריך לזכור את מה שמלמד אותנו כאן ר' נחמן, שהבושה, היא זו שבונה את ה-ל', את הרקיע, את השמים.

הבושה, שגורמת לך להחליף צבעים, אש ומים – היא הרקיע. היא הקו שמפריד בין המצב הנמוך – מים תחתונים, חיריק, למצב הגבוה – י' עליונה, כתר. והיא זו שיחד עם כל המהלך, תהפוך אותך ל-א'.

ואז מה?

ואז נעשה יחוד בין חמה ללבנה, שהשמש מאיר ללבנה, ונעשה יחוד בין משה ויהושע, כי (בבא בתרא עה) "פני משה כפני חמה", ודא נקדה העליונה, בחינת כסא, בחינת משה, כמו שכתוב (תהלים פט לו) "וכסאו כשמש נגדי", בחינת: "וממעל לרקיע דמות כסא". והנקדה התחתונה היא יהושע, בחינת לבנה, בחינת: "ותחת רגליו כמעשה לבנת", דא לבנה. והוא"ו שבתוך האלף הוא הרקיע, הוא בחינת האהל, כמו שכתוב (שמות לג, יא) "ויהושע בן נון (נער) לא ימיש מתוך האהל". ו'אהל' הוא רקיע, כמו שכתוב (ישעיהו מ, כב) "וימתחם כאהל לשבת", וכתוב (תהלים קד, ב) "נוטה שמים כיריעה" וזה (שמות כו) "יריעות האהל".

וכאן מוגיע הצדיק לקשר את כל דבריו עד כה, לפסוק ממנו יצאה התורה הזו, ומסביר שכאשר אדם הופך עצמו ל-א', לאדם שראוי "לשבת על הכסא", הרי הוא עושה יחוד בין חמה ללבנה.

ומסביר כי משה, הוא הנקודה העליונה, יוד עליונה. והוא בחינת חמה.

ויהושע הוא בחינת הנקודה התחתונה, יוד תחתונה. בחינת לבנה. ולכן כתוב "לבנת הספיר". תחת רגליו.

וה-ו' שבתוך ה-א', הוא הרקיע. וזה האהל.

זאת אומרת, שאני מגלה שה-א' היא למעשה תיאור של משה ויהושע. איחוד עליון ותחתון.

אבל אמרנו שהרקיע, הוא בושה. ואם אהל הוא הרקיע, איזו בושה יש באהל?

"ויהושע בן נון (נער) לא ימיש מתוך האהל".

הבושה של מי שנמצא בתוך האהל, היא הבושה של זה שלא שרואים אותו. זה שמכוסה. זה משרת את משה רבנו ע"ה, שהוא חציו מלאך וחציו אדם, משה שהוציא את ישראל ממצרים והנהיג אותם במדבר ארבעים שנה, משה שעלה אל האלקים, והוא? הוא מה עושה? משרת.

באהל.



"וַיָּקָם מֹשֶׁה וַיהוֹשֻׁעַ מִשְׁרָתוֹ וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל הָר הָאֱלֹהִים".¹³

ובתב רש"י - "ויקם משה ויהושוע משרתו - "לא ידעתי מה טיבו של יהושוע כאן ואומר אני שהיה התלמיד מלווה לרב עד מקום הגבלת תחומי ההר שאינו רשאי לילך משם והלאה, ומשם ויעל משה לבדו אל הר האלהים ויהושוע נטה שם אהלו ונתעכב שם כל מ' יום שכן מצינו כשירד משה וישמע יהושוע את קול העם ברעה למדנו שלא היה יהושוע עמהם"

כשמושה עולה אל האלקים, איפה יהושע? באהל. 40 יום באהל.

והאהל, המקום המכוסה, המבוטל, שמר עליו, שלא היה בחטא העגל עם כל העם.

ואהל אותיות **'לאה'**, לאה שהיא לא יפת תואר ויפת מראה כמו אחותה, לאה שהיתה מיועדת לעשו, לאה שגם היא הייתה מבוישת, מכונסת, לא ספורה; ובדיוק מהמקום הזה כותבת התורה הק', **"וַיַּעֲזֵי לָאֵה רַבּוֹת"**, רבות מרוב בכי שבכתה, אבל - **רַבּוֹת** אותיות **בתר**. לשם היא הגיעה, אחרי הכושה והבכיה. וכתוב -

"וַיַּעֲזֵי לָאֵה רַבּוֹת וְרוּחַל הָיְתָה יִפְתָּתָאָר וַיִּפֹּת מִרְאָה"¹⁴

יופיה של רחל היה ניכר, יופיה של לאה היה נעלם ומכותר. אבל מומנה יצאו רוב שבטי - יה, ומומנה מגיע משיח בן דוד. משם, מהאהל, מלאה, ממקום ההסתר והבושה, מגיעים לכתר.

ועם כל זאת, כמה קשה לנו להיות באהל?

שלא יראו אותנו, שלא ידעו אודותינו, שלא יבחינו בנו. שפשוט 'סתם' נחלוף כאן, שבעים שמונים שנה וזהו. זהו? היינו כלא היינו?

וכמה קשה להיות ליד אדם גדול, ולהמשיך להיות רק משרת?

ולכן האהל הוא רקיע.

"וכסא העליון, הינו נקדה העליונה נחלקת לשלש טפין. כי תשובה צריך להיות בשלשה תנאים, כמו שכתוב (ישעיהו ו, י) "פן יראה בעיניו, ובאזניו ישמע, ולבבו יבין ושב". ואלו השלש בחינות הם נקדת סגול, ל, וסגול דא חמה' (תקונים בהקדמה ז:), הינו פני משה כפני חמה"

מסביר הצדיק כי התשובה, שהיא הנקודה העליונה, הכתר, יש לה כמו האות י' - התחלה, אמצע וסוף. ואלו שלוש נקודות 'שלוש טיפין', וזה עניין הסגול.

ואומר שסגול הוא חמה

¹³ שמות כד, יג

¹⁴ בראשית, כט, יז



למה סגול הוא חמה?

הסגול נראה כמו שלוש נקודות מתחת לאות – שתיים למעלה ואחת למטה ☉
ומהותו – חסד. מדוע? כי למטה, יש נקודה אחת, אבל מלמעלה מושפעות שתיים. לעומת
ה-**שוא** : שהוא נקודה כנגד נקודה, הוא ניקוד ספירת הגבורה – דין. מה שמגיע מגיע.
אבל לא יותר. הסגול הוא חסד, שנותן כפול למרות שלא מגיע ע"פ דין.
באותו אופן השמש, הנקראת בעולם היצירה "חמה", משפיעה שפע אדיר של חיות
לעולם המעשה, וזאת מבלי שעשינו משהו שמצדיק שנקבל זאת, ע"פ דין.
ולכן, החמה היא סגול.

ומביא ר' נחמן סיפור מהגמרא, על רבה בר בר חנה, שבמקום הזה בגמרא יש 15
סיפורים שלו, אחד יותר מוזר מהשני, ור' נחמן מביא את הסיפור העשירי –
"וזה פרוש: אמר רבה בר בר חנה: זימנא חדא הוה אזלינן במדברא, וחזינן הני אוזי דשמיטין
גדפיהו משמניהו, וקא נגדי נחלי דמשחא מתותיהו. ואמינא להו: אית לי מניכו חולקא לעלמא
דאתי? חדא דליא לי אטמא, וחדא דליא לי גדפא. כי אתאי לקמיה דרבי אלעזר, אמר לי: עתידין
ישראל לתן עליהם את הדין (בבא בתרא עג)"
– בתרגום חופשי –

אמר רבה בר בר חנה: פעם אחת הלכנו במדבר, וראינו אוזים שהכנפיים שלהם
שמוטות מרוב שומן, ומתחתיהם היו זורמים נחלים של שמן. שאלתי אותם, היש לי
בכם חלק שאני אזכה לקבל אותו בעוה"ב? אחד הגביה בפניי את הירך שלו, ואחד
הרים בפניי את הכנף שלו. וממשיך רבה בר בר חנה ומספר שהלך אח"כ לר' אלעזר,
וסיפר לו את הסיפור, ואמר לו ר' אלעזר – 'עתידין ישראל לתן עליהם את הדין'.

מה זה הסיפור המוזר הזה?

לפני שניכנס לר' נחמן, נבין מהבן איש חי ז"ע, 'בן יהודע', פשר עניין האוזים. שמסביר
הבן איש חי שנשמות צדיקים נדמו לאוזים.
והנצות כמו השיערות הן מותרות הגוף.
וכל מי ששמן בתורה ומצוות, מושך ידו מהמותרות, שהתורה מזככת את החומר שלו.



ושמיטת הכנה, היא רמז לשמיטת המותרות.

ולכן, היו נמשכים מהם צנורות של שפע לעולם שמתחתם, והוא עניין "כל העולם ניזון בשביל חנינא בנז, וחנינא בנז די לו בקב הרובין מערב שבת לערב שבת"¹⁵.
והירך מרמזת לפגם הירך, פגם היסוד. ואומר לו בכך שאם ישמור על היסוד יוכל להיות במחיצתם.

והכנה, רומז לחסד/גבורה. שתרבה חסד או גבורה ויהיה לך חלק לעוה"ב.

ומסביר את תשובת ר' אלעזר, בכך שאומר ר' אלעזר, שכל איש ישראל יכול להגיע למקום הזה, כפי מעשי הצדיקים, ומי שלא מגיע, זה כי הוא לא עושה את העבודה, ועל כך עתיד ליתן את הדין.

ר' נחמן, לוקח את חגמרא חזו, לכיוון של 'רצוא ושוב'.

ואומר שהלך רבה בר בר חנה למדבר. ומדבר עניינו ביטול. שאין שם כלום. ואדם צריך לשים עצמו כמדבר. מקום שאין בו צורך לעשות רושם. מבוטל לאמת.

"שהלך לחקר במדה הטובה של ענוה, שאדם משים עצמו כמדבר לדוש, שהכל דשין עליו. וראה חכמים, וזה בחינת אוזי, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ברכות נז) 'הרואה אוז בחלום יצפה לחכמה'."

ואומר ר' נחמן שהאוזנים הוא עניין חכמים. ש'הרואה אוז בחלום יצפה לחכמה'.

וכן – אוז = 20 = כ=עשרים=כתר.

והאוזנים שרואה ר' נחמן, אלו שמחוברים לכתר, הנוצות שלהם שמוטות. ומסביר ר' נחמן שנוצות, זה בחינת מחלוקת ובזיונות.

"דשמיטין גדפיהו', פרש רש"י: 'נוצות'. זה בחינת מחלוקת ובזיונות, כמו שכתוב (דברים כה יא) "כי ינצו אנשים" הינו שאין משגיחין על מחלוקת ובזיונות שמבזין אותן, ושומעים חרפתן ואינם משיבים. ועל-שם השתיקה נקראים חכמים, כי (משנה אבות ג, יג) 'סיג לחכמה שתיקה'. כי השתיקה היא בחינות כתר."

זאת אומרת מי הם אותם אוזנים? אותם מחוברים לכתר? אותם צדיקים?

אלו שכנפיהם שמוטות. שמרכינים את ראשם. ששומעים חרפתם ואינם משיבים. שסובלים בזיונות וחרפות ונאלמים.

כי כשאתה נאלם דום, אתה לא נעלם. הפוך. אתה מתגלה, במקום אחר. מקום האמת.

¹⁵ ברכות יז:ב, תענית כד:ב



אם תחיה כל הזמן בפחד ש'תעלם' שלא יבחינו בך, לא תגיע ל'אלם', למקום ה-'מלא'.
מקום הכתר. וקשה בעולם הרועש הזה, שהוא מקום ההיעלם, להיות נעלם ואילם. אבל
הבורא עצמו נעלם בעולם, והאדם צריך שיהיה בחינת אדמה לעליון.

ועל שם השתיקה שלהם, של אלו החכמים שכנפיהם שמוטות, הם נקראים חכמים. כי סיג
לחכמה – שתיקה. וסיג הוא ענין גדר, עניין סגירה, ענין כתר. ובזה, אפשר לראות את
החיבור בין שתיקה (גידור הדיבור, סגירת הפה) לכתר (המכותר, סגור מגודר).

תעזוב, תרפה, אל תתבע את עלבונך. תזכור – נוצות. 'דשמיטין גדיהו'. תעשה שמיטה.
תשמוט את כל הגידופים כמו נוצות שעפות ברוח. כי מה-'שוב' הזה מגיעים לכתר.

וזו התבוננות של ימי בין המצרים.

זו התבוננות שיכולה להעביר כל אחד מאיתנו ואת כולנו יחד מחורבן לגאולה.

וגאולה היא האדם. כי גאולה בגי' שם מ"ה – יוד הא ואו הא – גי' "אדם".

זאת אומרת שהגאולה תלויה בזה שנהפוך את ה- דם ל- דם, שאז נהיה בחינת א-דם.

זה לשון 'דשמטין', כמו שכתוב (דברים טו, ב) "שמוט כל בעל משה ידו", הינו שלא יתבע עלבון.
בי על-ידי השתיקה זוכין לתשובה, שהיא בחינת כתר כנ"ל. וזה בחינת: 'סיג לחכמה שתיקה'.
'סיג' דיקא, זה בחינת כתר, שהוא בחינת סיג וגדר סביב סביב, שמסבב ומכתיר ומעטיר את
החכמה, וזה הכתר, שהוא בחינת סיג, נעשה מהשתיקה, כנ"ל. וזהו: 'סיג לחכמה שתיקה', כנ"ל.

וכותב ר' נחמן – כנ"ל

כנזכר למעלה.

שזה מה שצריך לזכור, את הלמעלה. כנ"ל גי' 100, 10 ספירות קדושות מתכללות,
באותם המקומות של התוכחה. הרצוא בתוך השוב. ואם תזכור את זה – תגיע להיות
אדם.

ואומר ר' נחמן, שישראל נקראים אדם. וכאשר אומר ר' אלעזר שעתידיים ישראל ליתן
את הדין – זה כי ישראל, שנקראים אדם, ויגיעו לדרגת אדם, ישבו על הכסא, "ועל הכסא
דמות אדם". ואומר ר' נחמן, שישראל יתנו דין לכל באי עולם. היינו הם ישפטו בעצמם
כל הדינים.

וזה הכל בדעת שלך. חורבן או תקומה.



**"הִיָּה הָיָה דְּכָר יְהוָה אֶל יִחְזָקָא לְבָן בּוֹי הַכְּהֵן בְּאַרְץ פְּלִישְׁתִּים עַל נְהַר כְּכָר וַתְּהִי
עָלָיו שָׁם יַד יְהוָה"¹⁶**

יחזקאל, בגלות, על נהר כְּכָר, רואה כְּכָר¹⁷ מראה אדם. את ישראל על כסא הכבוד.
רואה את הרצוא בתוך השוב. ולכן "וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד יְהוָה". ש-ה' צלך על יד ימינך.
כשאתה, על נהר כְּכָר, במקום של הגלות, של ה-'שוב', תגלה את ה- כְּכָר, את שם
אחי-ה שעתיד להאיר, את ה- 'רצוא' שבתוך מציאות ה- 'שוב' שלך; ואז תהיה עליך יד
ה', אתה תגלה אותו שם.
וזה לא גורל, זו בחירה.

הבחירה שאתה יכול לעשות בכל רגע בחיי חיותך.

בחירה לשתוק. מבפנים.

"הנה מבאר לעיל, שעל ידי הדמימה והשתיקה ששותקין לחברו כשמבזין אותו, על ידי זה זוכה
לתשובה, שהיא בחינת כתר כנ"ל, עין שם, כי 'סיג לחכמה שתיקה' כנ"ל, כי צריכין לזהר מאד
לדון את כל אדם לכף זכות, ואפילו החולקים עליו ומבזין אותו, צריך לדונם לכף זכות ולשתק להם,
ועל ידי זה נעשה בחינת כתר. כמובא במדרש (ויקרא רבה ב) "משל לאחד, שמצא את חברו שהוא
עושה כתר. אמר לו: בשביל מי? אמר לו: בשביל המלך. אמר לו: כיון שהוא לצרך המלך, כל אבן טוב
שתמצא, תקבענו בו". כך כל אחד מישראל הוא בחינת כתר להשם יתברך, וצריך להכניס בו כל
מין אבנים טובות שאפשר למצא, דהיינו שצריכין להשתדל לחפש ולבקש אחר כל צד זכות ודבר
טוב שאפשר למצא בישראל, ולדון את הכל לכף זכות, כי הם בחינת כתר להשם יתברך כנ"ל. וכמו
שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (משנה אבות א ו) "הוי דן את כל אדם לכף זכות"

מצא, שעל-ידי שדנים את הכל לכף זכות, שעל-ידי-זה שותקין לו כשמבזה אותו, כי מוצאין בו
זכות, שאינו חייב כל-כך במה שמבזה אותו, כי לפי דעתו וסברתו נדמה לו שראוי לו לבזות אותו
וכו', על-ידי-זה נעשה בחינת כתר, היינו כנ"ל, שעל ידי הדמימה והשתיקה נעשה בחינת כתר
כנ"ל. והבן"

ברוך ה' לעולם אמן ואמן

¹⁶ יחזקאל א, ג

¹⁷ 'כבר' - מילה שכל אות בה כפולה מזו שבאה לפניה (כ- כפולה מ-י; ב, כפולה מ-א; ר, כפולה מ-ק) - והיא
מילה שמבטאת עתיד קרוב. ויחזקאל על נהר כְּכָר, רואה לא את הגלות והחורבן אלא את הגאולה שכבר
תגיע, והיא שפע גדול, כפול ומכופל, ממצב הגלות והדין שקדמו לו. ו'כבר' אותיות 'בכר' - בך אור. האור
שנמצא בך כבר.